

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים: חברי הכנסת מאיר שטרית
עמר בר-לב

פ/19/1337

הצעת חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון – מרוץ הסמכויות), התשע"ג–2013

הוספת סעיף 3א¹. בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג–1953,¹ אחרי סעיף 3 יבוא:

"סמכות בעניינים 3א. על אף האמור בסעיף 3, הוגשה לבית דין רבני הנלווים לתביעת גירושין על ידי האיש, תינתן לצד שכנגד אפשרות להגיש לבית המשפט לענייני משפחה תביעה בעניינים הנלווים לגירושין, בין אם נכרכו בתביעת הגירושין ובין אם לאו, בתוך 30 ימים מיום המצאת התביעה; הוגשה לבית המשפט לענייני משפחה תביעה בעניינים הנלווים לגירושין בתקופה האמורה, תהא לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות לדון בעניינים אלה."

דברי הסבר

לבתי הדין הרבניים סמכות בלעדית לדון בנושאי נישואין וגירושין בלבד ואילו בנושאים הנלווים לגירושין (כגון משמורת ומזונות ילדים, חלוקת רכוש וכד') יש לבתי דין אלו סמכות מקבילה לסמכות בית המשפט לענייני משפחה. כיום, בן הזוג שמגיש את תביעתו בנושאים הנלווים לגירושין ראשון, קובע למעשה את סמכות השיפוט בעניינים אלה, בהתאם למקום אליו הגיש את התביעה – זהו "מרוץ הסמכויות".

המצב הנוכחי, המקנה יתרון משמעותי לצד אשר מקדים להגיש את תביעתו, יוצר מציאות בה נמנעת מבני הזוג האפשרות למיצוי הליכי משא ומתן וניסיונות לשלום בית טרם הפנייה לערכאות. מצב דברים זה מחריף את הסכסוכים בין בני הזוג, מעודד גירושין, פוגע בילדיהם של בני הזוג, ויוצר 'מאבק' סמכויות בין הערכאות התורם לבזבוז כספי ציבור.

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 165.

מטרת הצעת החוק היא לנטרל את ההיבטים השליליים של מרוץ הסמכויות בין בתי הדין הדתיים לבתי המשפט האזרחיים. לפי הצעת החוק, כאשר יפנה בן זוג לבית הדין הרבני בתביעה לגירושין (בין אם כרך בתביעתו את הנושאים הנלווים ובין אם לאו), תעמוד לרשות בן הזוג השני תקופה של 30 ימים בה יוכל להחליט האם ברצונו להקנות לבית המשפט האזרחי סמכות בלעדית לדון בנושאים הנלווים לגירושין, על ידי הגשת תביעה בנושאים אלה לבית המשפט לענייני משפחה. הצעת החוק מבטלת את יתרונו של המקדים בפנייה לערכאות, שכן גם במקרה בו אחד הצדדים מזדרז וכורך בתביעה לגירושין את תביעתו בעניינים הנלווים לגירושין כדי שידונו בבית הדין הרבני, ניתן יהיה להעביר את סמכות השיפוט בתביעה זו לבית המשפט לענייני המשפחה, בתוך 30 ימים מיום הגשת התביעה לגירושין. כך, ניתן יהיה למצות את הניסיונות ולהגיע להסכמות ולהחלטות בדרכי נועם ובעיקר – ללא לחץ של זמן.

הצעת החוק אינה מפרה את הסטאטוס קוו לעניין סמכות השיפוט בגירושין עצמם, אלא משנה את לוח הזמנים לגבי המועד בו ייקבע לאיזו ערכאה יש את הסמכות לדון בתביעות הנלוות לגירושין. מומחים לדיני משפחה מעריכים שהצעת החוק תחסוך לקופת המדינה כספים רבים על ידי צמצום מספר תביעות הגירושין והקטנת הדיונים הכפולים בנושא והדיונים בנושא סמכות השיפוט.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת ציפי חוטובלי וקבוצת חברי הכנסת (פ/2525/18).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ה בסיוון התשע"ג – 3.6.13